

Jaarverslag 2013 PC GVO

d.d. 26 juni 2014

Inhoud

	pag.
1. Woord vooraf	3
2. Verslag van het bestuur	3
2.1. Inleiding	3
2.2. Werkzaamheden in 2013	4
uitvoering werkzaamheden GVO	4
Protestants Centrum GVO als werkgever van docenten	4
projecten in 2013	5
identiteit	7
kwaliteit	7
opleiding docent GVO	8
nascholing Protestants Centrum GVO	9
studiedagen	9
communicatie	9
2.3 Relaties met betrokkenen bij PC GVO	10
CIO-O	10
IKOS, JOP en HGJB	10
Adviesraad (Vergadering van Aangesloten)	10
Dienstencentrum GVO en HVO	11
RK GVO	13
CBOO	13
3. Kengetallen	14
3.1 aantal docenten en lesgroepen	14
3.2 leeftijdsopbouw	14
3.3 betrekkingssomvang in december 2012	15
3.4 docenten niet in dienst van PC GVO	15
3.5 instroom en uitstroom	16
4. Personalialia	17
5. Lijst van gebruikte afkortingen	19

1. Woord vooraf

Voor u ligt het vierde jaarverslag van de Stichting Protestants Centrum GVO.

De stichting PC GVO treedt vanaf 1 augustus 2009 namens het CIO-O op als werkgever van docenten protestants godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen (GVO). Vanaf die datum worden de lessen godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs (GVO en HVO) op openbare basisscholen geven door docenten die daarvoor betaald kunnen worden met subsidie van het Ministerie van OCW.

De gelden van het Ministerie van OCW worden ontvangen door de overkoepelende Stichting Dienstencentrum GVO en HVO. Op basis van de binnen dit Dienstencentrum opgestelde begroting komt het geld ten goede aan de vijf denominatieve werkgeversstichtingen. Dat zijn naast PC GVO: HVO Primair, RK GVO, Islamitisch godsdienstonderwijs en het Hindoeïstisch vormingsonderwijs.

In dit verslag treft u een weergave aan van de activiteiten die de Stichting Protestants Centrum GVO heeft ontplooid in het kalenderjaar 2013. Daarin komen het vierde schooljaar waarin GVO wordt gegeven op basis van de nieuwe financieringsregeling (2012-2013) en het begin van het vijfde schooljaar (2013-2014) samen.

Dit verslag brengt de activiteiten in beeld die zijn verricht ten dienste van het godsdienstig vormingsonderwijs op openbare basisscholen. Hoewel daarmee de landelijke organisatie meer in beeld komt, gaat het binnen de stichting om het werk aan de basis: het geven van lessen GVO aan leerlingen van openbare basisscholen!

2. Verslag van het bestuur

2.1 Inleiding

2013 was een enerverend jaar. De eerste maanden kon gewerkt worden aan het versterken van de organisatie tot op 30 mei plotsklaps het voornemen van de staatssecretaris van OCW bekend werd om de volledige subsidie voor het geheel van GVO en HVO in te trekken. Hoewel deze bezuinigingsplannen na een deskundige lobby en actie gelukkig niet bewaarheid zijn, heeft het het werken in 2013 wel sterk bepaald. We zijn er sterker dan ooit van doordrongen dat de samenwerking met de andere denominaties binnen het verband van het Dienstencentrum GVO en HVO van grote waarde is en dat we mogen werken met steun en draagvlak vanuit het onderwijsveld. Duidelijk werd eens te meer dat een zekere financiële basis van groot belang is..

Op de ontwikkelingen en werkzaamheden gedurende 2013 gaan we in dit verslag nader in.

In 2013 heeft het bestuur PC GVO zeven maal vergaderd. In juni is een extra vergadering ingelast in verband met de ontstane situatie rond de bezuinigingsplannen. Om continuïteit te waarborgen is in september na afloop van hun eerste zittingsperiode afscheid genomen van twee bestuursleden: de heren L. Jansen en P. den Dikken. Jansen was bestuurslid namens de vrijzinnige kerken en Den Dikken bestuurslid op voordracht van de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond. Zij zijn opgevolgd door resp. de heer E.J. Hendriks en mevr. E. van de Werfhorst. Zij traden in juli toe tot het bestuur. Hendriks is namens de vrijzinnige kerken door het CIO-O afgevaardigd. Binnen het CIO-O bestaat het voornemen het bestuurslidmaatschap van PC GVO vanuit de drie betrokken vrijzinnige kerken te laten rouleren.

2.2 Werkzaamheden in 2013

- **Uitvoering werkzaamheden PC GVO**

Lessen GVO worden verzorgd door de docenten. Een overzicht van de stand van zaken van het aantal lessen en docenten treft u aan in hoofdstuk 3 van dit verslag.

Docenten worden begeleid in hun werk door regiobegeleiders. Binnen PC GVO zijn tien regiobegeleiders in deeltijd werkzaam als leidinggevend van docenten. Bij aanvang van hun werkzaamheden voor PC GVO waren zij in dienst van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. Nadat het bestuur in december 2012 heeft besloten hen na drie jaarcontracten bij de Dienstenorganisatie zelf in dienst te nemen, zijn zij per 1 september 2013 in dienst getreden bij de stichting PC GVO. Daaraan is een zorgvuldig traject van harmonisatie van arbeidsvoorwaarden vooraf gegaan, evenals opname van de functie van regiobegeleider in de CAO GVO en HVO.

In 2013 zijn er relatief veel personele wisselingen geweest: drie regiobegeleiders kondigden om diverse redenen aan te willen stoppen met de werkzaamheden. Pieter Witteveen (regio Noord) is per 1 mei gestopt; Rianne Segers (regio Zuid-Oost) per half november en Corina Nagel (regio Zuid-West) per 1 januari 2014.

Vanwege onzekerheid over de financiën kon de vacature in regio Noord pas per 2014 daadwerkelijk vervuld worden, ook al was de procedure daarvoor al voor de zomer afgerond.

Het bestuur heeft in december 2013 besloten een ophoging van de dienstverbanden van de regiobegeleiders mogelijk te maken van 0,5 naar 0,6 fte in verband met de taken die aan hen zijn toebedeeld. Een nader onderzoek naar hun taakbelasting wordt begin 2014 uitgevoerd.

Het bureau PC GVO in Utrecht verricht landelijke taken ten dienste van het GVO. In september is na een bezinning van het bestuur op de bestuurlijke taakopvatting besloten als bestuur meer op hoofdlijnen te willen gaan besturen. Dat betekent concreet dat de beleidsontwikkeling incl. de uitvoering daarvan door het bureau wordt gedaan en dat de beleidsvaststelling door het bestuur geschiedt. De portefeuilles van de bestuursleden zijn 'omgedoopt' tot aandachtsgebieden. Dit zijn gebieden waarop zij deskundig zijn en intern beschikbaar voor advies voor zowel uitvoerenden als mede-bestuursleden. Extern is het gehele bestuur op alle beleidsterreinen aanspreekbaar.

Aan het bureau is in 2013 een nieuwe functie toegevoegd, namelijk die van medewerker scholing. Deze functie wordt vanaf 1 december 2013 ingevuld door Barbara Bas-Douw.

- **Protestants Centrum GVO als werkgever van docenten**

Ondernemingsraad

In 2013 werd viermaal een overlegvergadering gehouden. Het overleg met de OR wordt van werkgeverszijde gevoerd door het bestuur, samen met de coördinator van het bureau en de HR-functionaris, die eveneens teamleider van de regiobegeleiders is. Van werknemerszijde voeren voorzitter en secretaris van de OR dit overleg. In 2013 betrof dit onder meer de dreigende subsidiestop en het nascholingsbeleid,

De OR is voor het bestuur bij uitstek het gremium waarin de docenten (en sinds september ook de regiobegeleiders) zijn vertegenwoordigd en waarmee beleid kan worden afgestemd. De wijze waarop dat gebeurt, is ook in 2013 nog een terugkerend onderwerp van gesprek. Het is een gezamenlijk zoeken hoe de letters van de wet zich precies verhouden tot de situatie van PC GVO.

Het bestuur heeft besloten dat het overleg met de OR in toenemende mate een zaak wordt van het bureau.

De OR heeft over 2013 een eigen jaarverslag opgesteld, dat met dit jaarverslag ter beschikking wordt gesteld aan de docenten.

Professionalisering van docenten

Eind 2012 heeft het bestuur besloten geld beschikbaar te stellen voor het ontwikkelen en uitvoeren van aanvullende scholing voor docenten die in 2009 in dienst zijn gekomen en op basis van het overgangsrecht van de Wet BIO bekwaam zijn verklaard, maar niet officieel bevoegd zijn. Met het oog op deze aanvullende scholing is in 2013 een project ingericht om te komen tot een adequaat aanbod aan deze docenten. Hiervoor is een projectmedewerker aangesteld.

In de maanden mei en juni (die verder in het teken van de crisis stonden) is er door deze projectmedewerker hard aan getrokken om te kunnen starten met de professionalisering in het schooljaar van 2013-2014. Dat bleek bij nader inzien niet per september mogelijk. Na de zomer was extra tijd nodig om de plannen verder uit te werken aan de hand van de wensen van het bestuur om begin 2014 in samenwerking met de HBO-opleidingen in Zwolle en Gouda met de 'Scholing op Maat' te kunnen starten.

Aantal lessen PC GVO

Hoewel het aantal lessen PC GVO de afgelopen jaren redelijk constant is gebleven, blijkt met ingang van het schooljaar 2013-2014 het aantal lessen wat teruggelopen te zijn. In de gegevens bij dit jaarverslag gaan we uit van de situatie per december 2012. Op dat moment verzorgden we 2163 lessen. Een jaar later blijken dat er 2042 te zijn. Een verschil van 121 lessen. Verklaringen voor deze terugloop zijn: secularisatie/afnemende belangstelling voor GVO, meer belangstelling voor een van de vormen van GVO en of HVO, algemene krimp in het basisonderwijs. We doen hiernaar verder onderzoek met het oog op de inventarisatie in 2014.

• **Projecten in 2013**

Projectmedewerkers Groei en Bloei

In 2012 en in 2013 is een drietal projectmedewerkers in totaal een half jaar werkzaam geweest met als taak contacten te leggen met scholen waarop nog geen GVO en HVO wordt gegeven. Aanvankelijk werkten zij met name product gestuurd. Al snel bleek dat deze aanpak niet werkte bij het benaderen van schooldirecties. Daarom is deze aanpak gedurende het project bijgesteld naar een meer vraag gestuurde aanpak door meer aan te sluiten bij de vraag die scholen hebben. Deze gesprekken met scholen, waarin ingestoken wordt op het leggen van relaties, vergen veel tijd en vragen ook nader onderhoud: regelmatig bij een school terugkomen en vragen hoe het ermee staat is noodzakelijk om te komen tot een daadwerkelijke inventarisatie. Het project heeft daarom niet het vooraf gewenste eindresultaat opgeleverd. De regiobegeleiders hebben de informatie en stand van zaken van de benaderde scholen in hun regio ontvangen en kunnen hier in de komende jaren hun voordeel mee doen.

Vergroting draagvlak op plaatselijk niveau

Begin 2013 is op advies van de klankbordgroep 'vergroting draagvlak' de benaming *plaatselijke werkgroep* geïntroduceerd. Hiermee worden al die groepen bedoeld die zich op plaatselijk vlak bezig houden met protestants godsdienstig vormingsonderwijs. Het is een benaming die betrokkenheid aangeeft zonder direct een relatie te leggen met bestuurlijke verantwoordelijkheid.

In het voorjaar van 2013 heeft een belronde plaatsgevonden onder plaatselijke werkgroepen. 193 plaatselijke werkgroepen zijn gebeld door acht bellers die zelf actief betrokken zijn bij het godsdienstig vormingsonderwijs. Zij hebben ervaren dat het goed is om op deze manier contact te leggen en ervaringen te horen en te delen. Vragen konden worden beantwoord en tips konden worden gegeven over mogelijke taken voor de plaatselijke werkgroep. Het bleek een goede manier om contact

te leggen met het plaatselijk grondvlak en om de verantwoordelijkheid voor de lessen GVO en de docent die deze geeft, nader onder de aandacht te brengen. Steun van plaatselijke werkgroepen bij het werk van de docent is nog steeds van onschatbare waarde! Dat kan een landelijke en regionale organisatie niet vervangen.

Het bestuur ziet voor zichzelf een taak om het GVO op plaatselijk niveau op de agenda te krijgen. De docent GVO speelt daarin een belangrijke rol; dit zal binnen de organisatie in zijn geheel uitgedragen worden.

Omdat het bestuur PC GVO van mening is dat het een kerkelijke verantwoordelijkheid is om plaatselijke werkgroepen in te richten, is aan het CIO-O advies gevraagd hoe betrokken kerken aan deze verantwoordelijkheid uitvoering geven en hoe dit nader onder de aandacht kan worden gebracht.

Het CIO-O heeft het bestuur hierover geadviseerd. Dit advies is samen met de resultaten van de belronde uit het voorjaar in mei besproken in de klankbordgroep 'vergroting draagvlak'¹ en heeft geleid tot de volgende aanbevelingen die het bestuur heeft overgenomen:

- een aparte nieuwsbrief voor plaatselijke werkgroepen, waarin mogelijke taken en tips zoveel mogelijk worden gedeeld
- het bij docenten nader onder de aandacht brengen van hun taak in het contact met plaatselijke werkgroepen
- het besluit tot een proef met regionale vergaderingen van de adviesraad
- het actief communiceren over (m.n. richting schooldirecteuren) het belang van het convenant dat met VOS/ABB, VOO en CBOO door het Dienstencentrum GVO en HVO is gesloten.
- het overnemen van de suggestie van het CIO-O om vanuit de kerkgenootschappen brieven te sturen te ondersteunen en het CIO-O te vragen daar uitvoering aan te willen geven.

Taken Plaatselijke werkgroepen

- 1. Het ontwikkelen van een visie op GVO in de plaatselijke situatie.*
- 2. Ouders en ouderorganisaties informeren over de mogelijkheid om GVO aan te vragen en/of scholen wijzen op de mogelijkheid dit aan de ouders aan te bieden.*
- 3. Contacten onderhouden met scholen voor zover dit niet gebeurt door de regiobegeleider of het Dienstencentrum GVO en HVO, met ouders en ouderorganisaties waarvan de kinderen GVO volgen en met de vertegenwoordigers van de plaatselijke kerken.*
- 4. Betrokkenheid bij de docenten van het Protestants GVO, bijvoorbeeld in kerkdiensten en door andere vormen van geestelijke en sociale ondersteuning.*
- 5. De docenten doen opnemen in relevante netwerken van kerkelijk werkers of in het jeugdwerk van de kerken.*
- 6. Contacten onderhouden met en adviseren van de regiobegeleider in gevallen van vacatures of langdurige vervanging.*
- 7. Adviezen geven vanuit de bekendheid met de plaatselijke situatie aan de regiobegeleider en aan het Protestants Centrum GVO over wenselijkheden en mogelijke verbeteringen van het GVO (klankbord- en signaalfunctie).*

¹ Leden van de klankbordgroep zijn (in alfabetische volgorde): Wil Hartog (docent), Jan Hendriks (IKOS), Evert de Jong (Adviesraad), Robert Mazier (JOP), Arie de Winter (HGJB). Vanuit het bestuur zijn betrokken: Bert Jansen, Gerard van der Hoek en Peter den Dikken; vanuit het bureau is betrokken: Erna de Goede. De klankbordgroep kwam in 2013 drie maal bijeen.

Resultaat van de brief aan plaatselijke werkgroepen in 2012 en de belactie in 2013

236 van de 443 plaatselijke werkgroepen hebben met de belactie en brief keuzemodellen een keuze gemaakt:

Model 1	60
Model 2	29
Model 3	123
Betrokken (zonder verdere duiding dan 'ja')	24

Model 1 staat voor maximale betrokkenheid bij plaatselijk GVO, model 2 voor gedeeltelijke betrokkenheid daarbij en model 3 voor vooral persoonlijke betrokkenheid bij de docent(en) GVO ter plaatse.

Met de belronde en de brief zijn nog niet alle plaatselijke werkgroepen bereikt. Omdat de belronde positief gewerkt heeft en geëvalueerd is, heeft het bestuur eind 2013 besloten deze ronde in het voorjaar van 2014 opnieuw te organiseren om contact te leggen met de werkgroepen die nog niet zijn bereikt en contact te onderhouden met diegenen waar ook in 2012/2013 contact mee is geweest.

Betrokkenheid van PC GVO bij de nascholing

Vanaf de start van de stichting PC GVO zijn externe partners nauw betrokken bij de inhoud en organisatie van het nascholingsaanbod voor docenten. De inhoudelijke nascholing wordt verzorgd door JOP, IKOS en HGJB. De organisatie van de nascholing van docenten is uitbesteed aan het Centrum voor Levensbeschouwing.

Gaandeweg is behoefte ontstaan om vanuit PC GVO meer betrokken te zijn bij de nascholing waar het gaat om de inhoud, opzet en kwaliteit van het aanbod. Om deze nieuwe rol van PC GVO te kunnen waar te kunnen maken, is specifieke kennis en expertise nodig. Daarom heeft het bestuur besloten budget vrij te maken om binnen het bureau een medewerker scholing aan te kunnen stellen.

- **Identiteit**

Het jaar 2013 heeft in het teken gestaan van versterking van de inhoud van het vak protestants godsdienstig vormingsonderwijs. In 2012 is daarvoor in november de 'aftrap' gegeven met een studiedag in het teken van de notitie 'Krijtlijnen', die toen recent was verschenen.

Daarna is in het voorjaar van 2013 een van de vier intervisiebijeenkomsten besteed aan een verdere implementatie van het gedachtengoed. Met het verschijnen van een dergelijke notitie is het proces van bezinning immers niet afgerond, maar feitelijk net gestart. Ieder binnen de organisatie moet de gelegenheid en tijd krijgen ervan kennis te nemen en voor zichzelf na te gaan hoe zijn/haar eigen visie op het vak zich hiertoe verhoudt. Voor PC GVO is het van belang dat de lessen daadwerkelijk PC GVO-lessen zijn en zich qua inhoud onderscheiden van het vak geestelijke stromingen waarvoor de openbare basisschool zelf verantwoordelijk is.

In het najaar zijn in personeelsbijeenkomsten de geformuleerde kerndoelen van PC GVO nader onder de loep genomen.

- **Kwaliteit**

Beleidsplan

In het voorjaar van 2013 besloot het bestuur een beleidsplan op te stellen voor PC GVO. Vanwege de bezuinigingsdreiging is dat toen niet echt van de grond gekomen. In het najaar is dit verder opgepakt en is een voorstel voorbereid om een procedure hiervoor in te richten. Dit voorstel is begin 2014 door het bestuur goedgekeurd, zodat de beleidsplanning in 2014 een concreet vervolg zal krijgen.

Handboek kwaliteit

Tevens is begin 2013 een opzet gemaakt voor de inrichting van een handboek kwaliteit. Dit beheersinstrument zal in de loop der tijd gevuld gaan worden. Met de wisselingen in de organisatie is dit voor de continuïteit van het werk van groot belang.

Werkgroep bekwaamheidsdossier

Met het oog op borging van kwaliteit is een werkgroep bekwaamheidsdossier van start gegaan. Op grond van de Wet BIO zijn we verplicht van alle docenten een dossier op te bouwen. Deze werkgroep brengt in kaart welke instrumenten kunnen worden gebruikt om de bekwaamheid van docenten te bevorderen en vast te leggen.

Onderzoek Kohnstamm-instituut

In 2013 verscheen het resultaat van het onderzoek van het Kohnstamm-instituut over 'de context van G/HVO in het openbaar onderwijs'. Dit is in het bestuur besproken. Hoewel het een kwalitatief onderzoek is, waaraan lastig structurele conclusies te verbinden zijn, lijkt hieruit naar voren te komen dat een gecombineerd aanbod GVO en HVO sterker is; dat het aanbieden van G/HVO samenhangt met de pedagogische visie van de school. Dat maakt duidelijk dat de rol van de directeur erg belangrijk is. G/HVO zouden sterker kunnen worden als we aan weten te sluiten bij de positie/identiteit van de openbare basisschool, die ook aan verandering onderhevig is, gelet op het feit dat er op veel plaatsen samenwerkingscholen ontstaan.

Promotie van G/HVO door ambassadeurs van het vak (docenten en regiobegeleiders) is belangrijk en een middel, maar er zal naar meer mogelijkheden moeten worden gezocht.

• **Opleiding docent GVO**

In juni kon in Utrecht aan 16 studenten een certificaat worden uitgereikt nadat zij met succes de minor GVO hadden gevolgd. Deze studenten volgden de minor die in gezamenlijkheid wordt aangeboden in het midden van het land door:

- Hogeschool Inholland te Amsterdam / Opleidingsinstituut voor Theologie, Levensbeschouwing en Geestelijke begeleiding in vrijzinnig perspectief
- Christelijke Hogeschool Windesheim
- Christelijke Hogeschool Ede
- Driestar Hogeschool Gouda.

Ook aan de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden rondde 15 studenten de minor GVO met succes af. Helaas werd in de loop van 2013 duidelijk dat de theologie-opleiding van deze hogeschool de deuren moest sluiten. Voor overdracht hiervan is samenwerking gezocht met de Christelijke Hogeschool Windesheim.

Flyer minor GVO

Aanwas van nieuwe docenten GVO en dus ook studenten die de minor volgen, is van groot belang. Daarom is door het bureau met de opleidingen in 2013 een folder ontwikkeld om de minor GVO als route naar het docentschap GVO nader onder de aandacht te brengen bij potentiële studenten. Met de contactpersonen van de opleidingen is in 2013 tweemaal vergaderd door een delegatie van het bestuur.

Erkenning minor GVO

De minor GVO is door de commissie Permanente Educatie van de Protestantse Kerk medio 2013 erkend als specialisatie. Dit betekent dat predikanten zich binnen het kader van de verplichte scholing binnen de PKN zich kunnen specialiseren tot docent GVO. Dat maakt het volgen van de minor voor deze beroepsgroep aantrekkelijker.

- **Nascholing PC GVO**

In 2013 is het beleid voor nascholing wederom tegen het licht gehouden. Dat heeft geleid tot een aantal aanpassingen. Zo is bijv. het aantal punten (uren) nascholing voor docenten met een contract van 1 of 2 lessen naar beneden bijgesteld. De OR heeft voor een jaar met het beleid ingestemd. Binnen de nascholing is sprake van een driejarige cyclus. Aan het eind van schooljaar 2013-2014 is de eerste cyclus ten einde en zal opnieuw de balans worden opgemaakt en bekeken worden of en op welke punten bijstelling van het beleid voor PC GVO en/of de sector gewenst is.

Voor het seizoen 2013-2014 hebben de partners IKOS, JOP en HGJB wederom een mooi aanbod samengesteld voor de docenten van PC GVO. Ook docenten van andere denominaties kunnen hieraan deelnemen. Met name docenten van RK GVO maken daarvan gebruik.

Het nascholingsaanbod is door de commissie Permanente Educatie van de Protestantse Kerk geaccrediteerd. Dat wil zeggen dat als predikanten tevens docent GVO zijn en bij PC GVO nascholing volgen, deze nascholing mee kan tellen voor de PE binnen de Protestantse Kerk.

- **Studiedagen**

Sectordag

In juni vond een sectordag plaats. Thema was 'GVO en HVO, thuis op de openbare school'. Het was heel goed om met alle docenten in de periode dat het allerm minst zeker was of we onze subsidie konden behouden, bijeen te komen. Hierover kon aan de dialoogtafels gesproken worden. Daarnaast is een lezing gehouden 'Sabine Pikkemaat' over het centrale thema van de dag en sprak Radj Bhondoe over identiteit en onderwijs.

Nadat de organisatie van de sectordag jaarlijks rouleerde, wordt in 2013 deze dag voor het eerst georganiseerd vanuit het Dienstencentrum GVO en HVO met medewerking van andere denominaties.

Studiedag PC GVO

In november stond de jaarlijkse studiemiddag voor docenten gepland. Een combinatie van argumenten heeft het bestuur doen besluiten deze studiedag te annuleren en te verplaatsen naar maart 2014. Enerzijds kon vanwege de bezuinigingsperikelen pas laat met de voorbereidingen worden begonnen; anderzijds was het zinvol de uitkomsten van de personeelsbijeenkomsten in november af te wachten. Deze bijeenkomsten zijn in 2013 voor de eerste keer voor elke regio gepland. Naast een aantal reguliere en meer praktische zaken is daarin aandacht besteed aan de kerndoelen van protestants GVO. Deze zijn opgenomen in de brochure 'Krijtlijnen voor PC GVO'.

- **Communicatie**

Film

Begin 2013 zijn twee filmpjes over PC GVO gemaakt: één bestemd voor de Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT) en een meer uitgebreide variant. Deze is te zien via de website van PC GVO of via Youtube. Docenten kunnen hiervan bijvoorbeeld gebruik maken voor de presentatie van hun werk op ouderavonden.

Folder

In 2013 is een nieuwe folder voor PC GVO gemaakt. Deze is met name bedoeld om ouders te informeren over wat het onderwijs inhoudt en hen daarvoor te enthousiasmeren.

Brochures

Eind 2013 is gewerkt aan de vernieuwing van de brochure over PC GVO, zodat deze beschikbaar was voor de inventarisatieronde in 2014.

De nota 'Krijtlijnen voor PC GVO' is in het voorjaar uitgegeven in brochurevorm.

Aan de nieuwe publicaties is middels persberichten aandacht besteed. Dit heeft geleid tot aankondiging ervan in publicaties van IKOS, de Protestantse Kerk, het CBOO, VOS/ABB en de Besturenraad.

Nieuwsberichten

In 2013 zijn drie nieuwsbrieven verstuurd aan docenten en is in het najaar de eerste nieuwsbrief verschenen voor plaatselijke werkgroepen. Ten tijde van de crisisperiode in mei/juni is veel met ieder die betrokken is bij PC GVO gecommuniceerd. Vanwege de snelheid van handelen is ervoor gekozen de informatie per mail met een ieder te delen.

2.3 Relaties met betrokkenen bij PC GVO

• **CIO-O**

Het CIO-O is nauw betrokken op het werk van PC GVO. In het CIO-O zijn elf kerk- en/of geloofsgenootschappen betrokken. De leden van het CIO-O zijn zich bewust van hun inhoudelijke verschillen, maar staan er gezamenlijk achter dat het goed is dat op openbare basisscholen kinderen op een respectvolle wijze kennis maken met godsdiensten in het algemeen en het (protestants) christelijk gedachtegoed in het bijzonder.

Met het CIO-O is de wijze van vervulling van de bestuurszetel in het Dienstencentrum GVO en HVO afgestemd. Blijkens de statuten van het DC zouden beide organen hiervoor in aanmerking kunnen komen. Resultaat is dat het CIO-O gelegenheid krijgt te adviseren over de voor te dragen kandidaat door het bestuur PC GVO. Zowel het CIO-O als het bestuur van PC GVO konden zich vinden in de continuering van het bestuurslidmaatschap na afloop van de eerste zittingsperiode van de heer L.M. Bal, eveneens voorzitter van PC GVO.

• **IKOS, JOP en HGJB**

Deze samenwerkingspartners zijn betrokken bij PC GVO op een aantal terreinen, zoals nascholing en betrokkenheid van het plaatselijk vlak. In 2013 is tweemaal met de partners gezamenlijk vergaderd om de manier waarop hun betrokkenheid gestalte krijgt te bespreken. Dat kan via werkgroepen en activiteiten, maar het is ook goed regelmatig het contact te zoeken. Over een verdere formalisering daarvan wordt nagedacht, bijv. in de vorm van een convenant.

• **Adviesraad (Vergadering van Aangesloten)**

De Adviesraad is samengesteld uit vertegenwoordigers van plaatselijke werkgroepen en vertegenwoordigers van kerken en geloofsgemeenschappen. Deze raad komt twee maal per jaar bij elkaar om het bestuur gevraagd en ongevraagd advies te geven over het landelijk beleid. Daarnaast is in 2013 twee maal per jaar een structureel overleg in het leven geroepen tussen de een delegatie van de Adviesraad en het bestuur en bureau van PC GVO.

De Adviesraad is een belangrijke partner voor het bestuur waar het gaat om de betrokkenheid van het plaatselijk niveau bij PC GVO en vragen die ten aanzien daarvan leven. Die spelen bijvoorbeeld rond de taak van de plaatselijke werkgroep bij werving en selectie. De Adviesraad heeft een voorstel daarvoor intern besproken en het bestuur gevraagd zich hier nader op te beraden. Waar mogelijk en gewenst betrekken regiobegeleiders plaatselijke werkgroepen bij werving en selectie, maar de verwoording in een notitie waarvan ook plaatselijke werkgroepen kennis kunnen nemen, wordt in 2014 verder opgepakt.

- **Dienstencentrum GVO en HVO**

Lobby en acties voor het behoud van de sector

Nadat op 30 mei 2013 het voornemen van de staatssecretaris bekend werd om de volledige subsidie voor GVO en HVO in te trekken, is vanuit het bestuur van het Dienstencentrum GVO en HVO de lobby richting politiek Den Haag stevig geactiveerd. Deze lobby is ondersteund met activiteiten als het ondertekenen van en aanbieden van een petitie voor het behoud van deze vorm van onderwijs. De petitie werd in een korte tijdsbestek door maar liefst 29.382 mensen ondertekend!

Gelukkig hebben alle inspanningen een positief resultaat opgeleverd en heeft de Tweede Kamer zich op 3 juli (bijna voltallig) uitgesproken voor het beschikbaar houden van middelen in de begroting OCW voor godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs op openbare basisscholen. Dit gebeurde door het aannemen van een motie die was ingediend door Joël Voordewind van de ChristenUnie, samen met Paul van Meenen (D66), Michel Rog (CDA) en Roelof Bisschop (SGP). In september bij de presentatie van de Rijksbegroting bleek dat de staatssecretaris uitvoering aan deze motie geeft.

Na deze periode is eens te meer duidelijk dat het waard is te streven naar een meer structurele bekostigingsstructuur. Het bestuur van het Dienstencentrum GVO en HVO zet zich daarom in voor een wettelijke verankering van het godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs.

Gezamenlijk verder

De bezuinigingscrisis heeft de denominaties dichter bij elkaar gebracht; meer dan eens is duidelijk geworden dat de breedte van het veld van GVO en HVO ons sterk maakt en dat we elkaar nodig hebben. Dit heeft in het najaar geresulteerd in een eerste aanzet voor een beleidsplan voor de sector GVO en HVO. Vanuit PC GVO zijn hier streefdoelen voor aangeleverd. Dit plan zal nader uitgewerkt

worden in 2014. Naast ruimte voor de 'klassieke' vormen van GVO en HVO, zal onderzocht worden en ruimte worden geboden aan het zoeken naar meer nieuwe vormen van dit onderwijs.

Naast nauwere samenwerking op bestuursniveau is ook in 2013 de samenwerking op organisatieniveau geïntensiveerd. De gezamenlijke regiobegeleiders ontmoeten elkaar tweemaal per jaar om afspraken te maken over o.a. de wijze van inventarisatie en het benaderen van scholen.

Project BOOR in Rotterdam

Omdat het GVO en HVO in Rotterdam onder druk stond vanwege voornemens van het overkoepelend bevoegd gezag (BOOR) om zelf als scholen vorm te geven aan levensbeschouwelijk onderwijs, is in Rotterdam vanuit de sector een project gestart. Met een externe projectleider is samen met betrokkenen gezocht naar mogelijkheden voor GVO en HVO binnen deze constellatie. Tijdens het project bleek dat de scholen in Rotterdam minder voortvarend met hun voornemens aan de slag konden, dan eerst was gedacht. Wel is gedurende het 'project BOOR' het contact met een aantal scholen verstevigd en is op 'De Wilgenstam' een project gestart waarbij HVO, IGO en PC GVO betrokken zijn. In dit project wordt door alle denominaties vanuit het eigen perspectief les gegeven vanuit een zogenaamd 'deugdenboek' en is sprake van een soort 'lessencarroussel'. Te zijner tijd zal dit project geëvalueerd worden.

Inmiddels is het aantal lessen GVO en HVO in Rotterdam voor schooljaar 2013-2014 weer wat gegroeid en hebben de inspanningen resultaat opgeleverd.

De andere grote steden

In Den Haag is een project gestart om het tijt te keren: op steeds minder scholen wordt ons onderwijs gevraagd. De uitvoering daarvan blijkt in de praktijk weerbarstig te zijn en heeft de aandacht, ook in 2014, van het Dienstencentrum.

In Amsterdam en Utrecht wordt er niet of nauwelijks GVO en/of HVO gegeven. In Utrecht is naar de oorzaken hiervan onderzoek gedaan door een werkgroep van de Stedelijke Raad van Kerken. Vanuit het Dienstencentrum wordt gezocht naar kanalen om GVO en HVO hier nader onder de aandacht te brengen.

De rest van Nederland

Geconstateerd wordt in de loop van 2013 dat we als sector wel contact proberen te leggen met afzonderlijke scholen, maar dat contacten met overkoepelende organisaties die het bevoegd gezag uitvoeren, nog ontbreekt. Op het moment dat daarmee het contact kan worden gelegd, kan regionaal een grotere slag worden geslagen. Bekeken gaat worden hoe en of dit opgepakt kan worden op sectorniveau in 2014.

Salaries- en HR-systeem

Op het niveau van het Dienstencentrum GVO en HVO is onderzocht of een geïntegreerd salaris- en HR-systeem zou kunnen worden ingevoerd voor de sector. Met name binnen PC GVO hebben we behoefte aan een dergelijk systeem waarin allerlei docent informatie kan worden gebundeld en toegankelijk kan zijn voor degenen die daartoe geautoriseerd zijn, zoals de leidinggevenden van docenten, i.c. de regiobegeleiders. Hoewel een dergelijk systeem was gevonden is met name vanuit kostenoverwegingen de overstap uiteindelijk niet gemaakt. Voor PC GVO was het eveneens niet haalbaar en wenselijk als enige het systeem aan te schaffen. Dat maakt dat we ons in 2014 nader zullen bezinnen op de automatisering en opslag van personeelsgegevens.

- **RK GVO**

Met de denominatie RK GVO bestaat, gelet op de inhoudelijke overeenkomsten, een wat nauwere relatie die vergelijkbaar is met de wijze waarop binnen het CIO de diverse kerkgenootschappen samen optrekken. Een vertegenwoordiging van PC GVO en RK GVO ontmoet elkaar jaarlijks.

- **CBOO**

Deze letters staan voor Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs. Het bestuur PC GVO is lid van het bestuur van dit centrum. In de loop van 2013 is het bestuurslidmaatschap van de heer P. den Dikken overgenomen door de heer E.J. Hendriks.

3. Kengetallen

3.1 Aantal docenten en lesgroepen

	<i>december 2011</i>	<i>juli 2012</i>	<i>december 2012</i>
Geregistreerd bij Protestants Centrum GVO	416	350	363*
Aantal lesgroepen	2170	2210	2163

* 363 geregistreerde docenten, waarvan er 350 actief lesgeven, 7 uitsluitend voor eventuele inval in het bestand zijn opgenomen en 6 personen momenteel geen bekostigde lessen geven, maar vooralsnog in het bestand blijven opgenomen

Met de 2163 lessen werd in december 2012 aan maar liefst 31.773 kinderen protestants godsdienstig vormingsonderwijs gegeven.

Toelichting

Wat opvalt bij deze cijfers is dat bij een ongeveer gelijkblijvend aantal lessen het aantal docenten behoorlijk is afgenomen. Enkele verklaringen daarvoor:

- Ten tijde van de crisis in juni heeft een aantal docenten het zekere voor het onzekere genomen en voor een baan elders gekozen met meer zekerheid.
- Van een aantal docenten van boven de 65 is het dienstverband (vaak voor 1 of 2 lessen per week) niet meer verlengd of zijn zij op eigen initiatief gestopt.
- Resultaat van het beleid om te streven naar minder docenten met grotere dienstverbanden.

3.2 Leeftijdsopbouw

2009-2010	<u>< 45</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
	93	149	128	20	26	416
2010-2011	<u>< 45</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
	85	157	144	20	23	429
2011-2012	<u>< 40</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
	51	204	135	17	9	416
2012-2013	<u>< 40</u>	<u>40 - 55</u>	<u>55 - 65</u>	<u>> 65</u>	<u>onbekend</u>	<u>totaal</u>
per 31-12-2012	48	158	130	19	8	363

In december 2012 zijn 57mannen als GVO-docent werkzaam en 306 vrouwen.

Deze gegevens spreken voor zich. Duidelijk is dat de meeste docenten GVO tussen de 40 en 65 jaar zijn. Door de hogere leeftijd van de docenten, zal de uitstroom jaarlijks ook relatief hoog zijn. Alleen al door de leeftijdsopbouw zullen jaarlijk rond de 10 docenten stoppen met lesgeven. Goed om te weten is dat van de nieuwe docenten het merendeel geboren is ná 1980.

3.3 Betrekkingsomvang in december 2012

De betrekkingsomvang is wederom iets vergroot en komt nu uit op 6 lessen per week (was in voorgaande jaren 5,5 en 5 lessen) In onderstaand schema is de omvang van de betrekkingen verder uitgewerkt.

Aantal lessen	Aantal docenten	Totaal aantal lessen
0	17*	0
< 6	198	568
6-10	91	713
11-15	33	422
16-20	19	339
>20	5	121
totaal	346	2163

*docenten met 0 lessen; kan verschillende oorzaken hebben:

1. docent heeft NOG geen toegekende lessen; er is nog een probleem, maar verwachting is dat toekenning met terugwerkende kracht nog wel volgt;
2. docent geeft tijdelijk geen les, maar staat wel geregistreerd in het personeelsbestand (bijv. als GVO en HVO om en om per jaar worden gegeven)
3. docent is kortgeleden gestopt/uit dienst gegaan, maar staat vanwege afronding nog wel in het personeelsbestand geregistreerd
4. docent is niet in dienst bij PC GVO maar met het oog op 'bekendheid bij PC GVO' is hij/zij wel in het bestand opgenomen.

Een volledige baan bestaat uit 30 lessen GVO. Het grootste deel van de docenten heeft een contractsomvang van een halve baan of minder.

3.4 Docenten niet in dienst van PC GVO

aantal predikanten

2009-2010	44
2010-2011	40
2011-2012	36
2012-2013	33 (31-dec-2012)

aantal kerkelijk werkers

2009-2010	4
2010-2011	5
2011-2012	4
2012-2013	3 (31-dec-2012)

aantal vrijwilligers / ZZP-er

2009-2010	11
2010-2011	11
2011-2012	11
2012-2013	8 (31-dec-2012)

Uit deze cijfers blijkt dat het aantal medewerkers dat niet in dienst is van PC GVO in de loop der tijd licht afneemt. Dat heeft te maken met het aannamebeleid, dat gericht is op het aannemen van docenten met een onderwijsbevoegdheid.

3.5 Instroom en uitstroom

vertrokken docenten = uitstroom

2009-2010	42
2010-2011	67
2011-2012	72 (31-dec-2012)

nieuwe docenten = instroom

2009-2010	nvt
2010-2011	39
2011-2012	39
2012-2013	18 (31-dec-2012)

Opvallend is dat tegenover een grote uitstroom een relatief lage instroom staat. Dat betekent dat de vacatures die er zijn voor een groot deel door 'zittend' personeel wordt ingevuld. Ook hier komt het streven naar een grotere baanomvang tot uitdrukking.

Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag is bekend dat de grote uitstroom van 72 docenten in het daaropvolgende jaar niet gecontinueerd wordt. Het is aannemelijk dat de hoge uitstroom te maken heeft gehad met de eisen die aan docenten GVO worden gesteld, zeker in vergelijking tot de omvang van het dienstverband en de periode daarvoor waarin zij als bijv. vrijwilliger werkzaam waren.

4. Personalia

Bestuur Protestants Centrum GVO

ds. L.M. Bal (voorzitter), op voordracht van de kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland
dr. G. van der Hoek (secretaris/penningmeester), namens de orthodoxe kerken
dhr. P. den Dikken, op voordracht van de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond; in september opgevolgd door mevr. E. van de Werfhorst
drs. L. Jansen, namens de vrijzinnige kerken; in september opgevolgd door E.J. Hendriks
drs. H. Pol, op voordracht van de Stichting Interkerkelijk Overleg Schoolzaken

Bureau

Barbara Bas-Douw, medewerker scholing
Erna de Goede, coördinator
Gerrie Bel-de Boer, docentenregistratie
Wouter Knoester, HRM/teamleider regiobegeleiding
Coby Oppewal, financiële administratie
Elsbeth Voets, managementondersteuning
Harmen van Wijnen, financiën

Regiobegeleiders

Regio noord: Annacarina Klein
Jetty Nouta-Swart (in 2013 een aantal maanden vervangen door Arda de Boer-van Veen)
Lara Schout-Douwes
Pieter Witteveen (t/m april 2013)

Regio midden: Nelleke ten Napel-Roos
Rianne Segers-Zomer (t/m half november 2013)
Irma Visser

Regio zuid-west: Annemarie Kleppe-Maurice
Corina Nagel-Herweijer (tot januari 2014)
Bertha van der Vlies-Ebbers

Ondernemingsraad

Anja Oorebeek (voorzitter), Drenthe
Rudie de Boer (secretaris), Gelderland en Brabant
Deborah Guijs, Utrecht
Corrie Kalkhuis, Zuid-Holland
Jan Oosterink, Overijssel
Tsjippy van Opstall, Friesland en Noord-Holland
Ineke Siersema, Groningen
Liesbeth Winters, Flevoland, Limburg en Zeeland

CIO-O

In deze commissie zijn de volgende kerken/geloofsgemeenschappen vertegenwoordigd:
de Remonstrantse Broederschap via drs. E.J. Hendriks, voorzitter
de Gereformeerde Gemeenten via dr. G. van der Hoek, secretaris/penningmeester
de Algemene Doopsgezinde Sociëteit via mevr. M.G. Bakker-van Kampen, zij werd in september opgevolgd door mevr. ds. J.Chr. Duhoux-Rueb

de Christelijke Gereformeerde Kerken via drs. M.H. Baan
de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) via drs. R. de Boer, vice-voorzitter
de Nederlands Gereformeerde Kerken via mevr.mr. T. Klos-de Vries
de Oud-Katholieke Kerk in Nederland via dhr. J.V. Kinneking
de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) via ds. L.M. Bal
de Vrijzinnige Geloofsgemeenschap NPB via drs. L. Jansen
de Unie van Baptistengemeenten via ds. J.M. Zijlstra; hij in 2013 is opgevolgd door
de heer A.P. Driesprong
de ABC gemeenten via dhr. M. F. van Kuil, sinds oktober 2013

Bestuur DC GVO en HVO

dr. J.P. de Vries, onafhankelijk voorzitter

ds. L.M. Bal, Protestants Centrum GVO

dhr. N. Stuij, HVO

mevrouw L. Stalmeier, RK Centrum GVO, die in 2013 is opgevolgd door J. den Olden

de heer Y. Altuntas, SPIOR, die in 2013 is opgevolgd door mevr.drs. M. Vorthoren

dhr. R. Ramsahai, Hindoeraad Nederland

5. Lijst van afkortingen

APS	Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (bureau waar het DC GVO en HVO is gevestigd)
BOOR	Bestuur Openbaar Onderwijs Rotterdam
BIO (Wet BIO)	Wet op Beroepen In het Onderwijs
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBOO	Contactorgaan Bevordering Openbaar Onderwijs
CIO-O	Contact in Overheidszaken, afdeling Onderwijs (gezamenlijke kerken)
DC GVO en HVO	Dienstencentrum Godsdienstig en Humanistisch Vormingsonderwijs
GVO	Godsdienstig Vormingsonderwijs
HGJB	Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond
HVO Primair	Humanistisch Vormingsonderwijs
HIVO	Hindoeïstisch Vormingsonderwijs
HR/HRM	Human Resource (Management)
IKOS	Interkerkelijk Overleg in Schoolzaken
JOP	JeugdOrganisatie Protestantse Kerk
LEVON	Levensbeschouwelijk Onderwijs
Ministerie OCW	Ministerie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschappen
NHL	Noordelijke Hogeschool Leeuwarden
NPB	Nederlandse Protestanten Bond
PABO/GL	Pedagogische Academie voor het Basisonderwijs / Godsdienst Leraar
PDCA Cyclus	Plan, Do, Check, Act (Management cyclus)
PE	Permanente Educatie
PKN	Protestantse Kerk in Nederland
RK GVO	Rooms Katholiek Godsdienstig Vormingsonderwijs
OR	Ondernemingsraad
SPIOR	Stichting Platform Islamitische Organisaties Rotterdam (Islamitisch GVO)
VOO	Vereniging voor Openbaar Onderwijs (ouderorganisatie)
VOS/ABB	Vereniging van Openbare Scholen/Algemene Besturenbond (schoolbesturen)